

Tyresö kommun

Granskning av delårsrapport 2018

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning och rekommendationer	2
2. Bakgrund	2
3. Bedömning om resultatet är förenligt med de mål som fastställts	3
4. Kommunens ekonomiska läge	3
5. Noteringar vid granskning av delårsbokslutet	4
5.1. Allmänt om kvaliteten på bokslutet och bokslutsprocessen	4
5.2. Dokumentation av manuella bokföringsorders	5
5.3. Kassa och bank	5
5.4. Materiella anläggningstillgångar	5
5.5. Kundfordringar	6
5.6. Leverantörsskulder och tvistiga leverantörsfakturor	6
5.7. Rekommendationer till nästa delårsrapport	6
6. Ny kommunal bokförings- och redovisningslag	7

1. Sammanfattning och rekommendationer

Vi har översiktligt granskat Tyresö kommuns delårsrapport per 31 augusti 2018. De väsentligaste slutsatserna i granskningen sammanfattas enligt följande:

- ▶ Kommunstyrelsen bedömer måloffyllelsen som god om man bortser från det ekonomiska området. Kommunens finansiella mål utvärderas baserat på en analys av resultat, kapacitet, risk och kontroll. Inga av kommunens finansiella mål bedöms som uppfyllda i delårsbokslutet och kommunen bedömer det sannolikt att detta kvarstår vid årsskiftet. Därmed bedömer inte kommunstyrelsen att resultatet är i överenskommelse med god ekonomisk hushållning i kommunen.
- ▶ Delårsrapporten bedöms i stort uppfylla de krav som ställs enligt lagen om kommunal redovisning (9 kap §1-3) avseende innehåll.
- ▶ Resultatet för kommunen uppgår för delårsperioden till 33,9 mkr (112,5 mkr samma period föregående år). Helårsprognosen för resultatet år 2018 uppgår till -7,3 mkr att jämföra med årsbudget om 29,5 mkr vilket innebär att det prognostiserade resultatet är 36,8 mkr sämre än budgeterat resultat.
- ▶ Bokslutsprocessen vid delåret har hållit en bra kvalitet med avstämningar på kontonivå även om bokslutsprocessen behöver förstärkas i olika avseenden. Avseende processen kring arbetet med upprättande av delårsbokslutet och den löpande redovisningen har följande rekommendationer lämnats:
 - Vi rekommenderar att avstämningsunderlagen vid bokslut stärks upp för en bättre spårbarhet i redovisningen. Det har exempelvis inte varit möjligt att göra en avstämning mellan huvudbok och engagemangsbesked från bank trots rutinmässiga avstämningar av samtliga bankkonton mot bankkontoutdrag.
 - Vissa tilläggsupplysningar behöver lämnas enligt RKR:s rekommendation 22.1 Delårsrapport, vilka saknas i delårsrapporten per T2. I kommande delårsrapporter behöver kommunen komplettera med den informationen.

2. Bakgrund

Enligt kommunallagens 9 kap 9 § ställs krav på revisorerna att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas delårsrapporten.

På uppdrag av revisorerna i Tyresö kommun har EY genomfört en översiktlig granskning av delårsrapporten per 31 augusti 2018. Delårsrapporten avser det delårsbokslut som Tyresö kommun är skyldiga att upprätta enligt Lag om kommunal redovisning.

Förutom granskning av den delårsrapport som beslutas av kommunstyrelsen har en översiktlig genomgång skett av nämndernas och produktionsverksamheternas¹ mer detaljerade bokslut. Detta för att erhålla rimliga förklaringar till förändringar mot föregående år, avvikelser mot budget och årsprognoser.

¹ Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för produktionsverksamheterna

Granskningen har också inriktats på uppföljning av att regler i lagen om kommunal redovisning och kommunallagen, samt rekommendationer från rådet för kommunal redovisning (RKR) har följts.

3. Bedömning om resultatet är förenligt med de mål som fastställts

Delårsrapporten bedöms i stort uppfylla de krav som ställs enligt lagen om kommunal redovisning (9 kap §1-3) avseende innehåll².

I kommunallagen framgår att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning. Tyresö Kommun har definierat god ekonomisk hushållning utifrån dessa fyra aspekter:

1. Finansiellt resultat (som kommunen definierat som ett överskott om minst 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag). 2. Kapacitetsutveckling. 3. Riskförhållanden och 4. Kontroll över den finansiella utvecklingen.

I delårsrapporten finns en samlad bedömning av huruvida kommunen når god ekonomisk hushållning. Inga av kommunens finansiella mål bedöms som uppfyllda i delårsbokslutet (ett av dessa mål utvärderas inte per delår) och kommunen bedömer det sannolikt att detta kvarstår vid årsskiftet. Därmed bedöms inte heller resultatet vara i överenskommelse med god ekonomisk hushållning i kommunen.

De finansiella målen följs upp i delårsrapporten. Med ett resultat på 33,9 mkr per 2018-08-31 och prognostiserat resultat på -7,3 mkr för helåret förväntas inte kommunen nå överskottsmålet om 2 %. För att nå detta mål behöver kommunen ett resultat på 50 mkr.

Utifrån prognosen om underskott förväntas kommunens finansiella nyckeltal inte att stärkas under året. Kommunens soliditet uppgår till 38,6% per 2018-08-31, ingen prognos för helåret tas fram. Kommunens upplåning framgår i avsnitt 4. *Kommunens ekonomiska läge*. Kommunen står inför omfattande investeringar i framtiden och förväntas vidta åtgärder under hösten för att minska ränterisken. Den genomsnittliga räntan på kommunens låneskuld uppges till 0,63 %, kommunen räknar dock med ökade kostnader i framtiden pga. både ökad skuldvolym och stigande räntor.

4. Kommunens ekonomiska läge

Resultatet för Tyresö kommun uppgår för perioden januari-augusti 2018 till 33,9 mkr (112,5 mkr samma period föregående år). Helårsprognosen för resultatet år 2018 uppgår till -7,3 mkr att jämföra med årsbudget om 29,5 mkr vilket innebär att det prognostiserade resultatet

² 2 § Delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens eller landstingets verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång. Upplysningar skall då lämnas om

1. sådana förhållanden som är viktiga för bedömningen av kommunens resultat eller ställning, och
2. sådana händelser av väsentlig betydelse för kommunen eller landstinget som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.

är 36,8 mkr sämre än budgeterat resultat. Flera stora verksamhetsområden går med förlust (totalt 8 av 19), största prognostiserade avvikelserna finns inom äldreomsorgen (-16 mkr), grundskolan (-15,7 mkr) och individ- och familjeomsorgen (-11,2 mkr). Överskottsmålet om 2 % på samlade skatteintäkter och statsbidrag kommer inte att klaras under 2018 och kommunens mål om god ekonomisk hushållning uppfylls inte. För att uppnå överskottsmålet och god ekonomisk hushållning krävs ett resultat på ca 50 mkr.

Balanskravet är uppnått i delårsbokslutet. Prognosen för helåret på -7,3 mkr skulle dock innebära att kommunen inte klarar balanskravet.

Kommunens upplåning per augusti uppgår till 680 mkr, och med omfattande planerade framtida investeringar förväntas skulden öka ytterligare. Nettoinvesteringarna per augusti 2018 uppgår till 66 mkr vilket är långt ifrån investeringsbudgeten på 322 mkr. Även vid årsskiftet kommer en stor del av investeringsbudgeten vara oförbrukat. Bland de största investeringarna under 2018 är två större exploateringsprojekt samt utbyggnad av Tyresövägen. Sammanlagda exploateringsvinster under året prognostiseras till 42 mkr.

5. Noteringar vid granskning av delårsbokslutet

5.1. Allmänt om kvaliteten på bokslutet och bokslutsprocessen

Det har i delårsbokslutet inte varit möjligt att göra en avstämning mellan huvudbok och engagemangsbesked från bank. Detta trots rutinemässiga avstämningar av samtliga bankkonton mot bankkontoutdrag, se vidare under avsnitt 5.3. I övrigt har bokslutsarbetet vid delårsbokslutet hållit en bra kvalitet med avstämningar på kontonivå. Ytterligare granskning av kommunens avstämningar sker vid vår granskning av intern kontroll senare under året.

Redovisning av helårsprognos och årsbudget ingår i driftredovisningen och inte i resultaträkningen vilket försvårar jämförelser med motsvarande period närmast föregående räkenskapsår samt mot budget. Dessutom redovisas inte helårsprognos och årsbudget i driftredovisningen för samtliga resultaträkningsrader. Detta är ett krav enligt RKR:s rekommendation 22 när det gäller jämförelsetal till resultaträkningen och bör åtgärdas.

Redovisningsprinciper för delårsrapporten anges ej i delårsrapporten, tidigare har detta redovisats i ett särskilt avsnitt. Redovisningsprinciperna som tillämpas skall vara samma som i årsredovisningen och eventuellt byte av redovisningsprincip skall redovisas enligt RKR 22.1 samt omräknas enligt RKR 14.1. Sker inget byte av redovisningsprincip bör det uttryckligen anges att principerna är desamma som vid föregående års årsbokslut.

Vissa andra tilläggsupplysningar bör lämnas enligt RKR:s rekommendation 22, avseende upplysningar om händelser och transaktioner som är betydelsefulla för att förstå utvecklingen under den aktuella rapporteringsperioden. Förutom uttalande om redovisningsprinciperna nämnt ovan avser det säsongsvariationer, uppgifter om uppskattningar och bedömningar osv. Vi anser att det är extra angeläget vid ett negativt prognostiserat resultat att tilläggsupplysningar lämnas för att bättre förstå verksamheten.

Bedömningen är att kommunens prognostiserade resultat inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget.

Rekommendation:

- Vi rekommenderar att avstämningsunderlagen vid bokslut stärks upp för en bättre spårbarhet i redovisningen, inte minst vad gäller posten Kassa och bank.
- Vi rekommenderar att kommunen i kommande delårsrapporter kompletterar enligt RKR 22 avseende helårsprognos och budget samt tilläggsupplysningar.

5.2. Dokumentation av manuella bokföringsorders

Vi har översiktligt gått igenom hanteringen av manuellt registrerade bokföringsorders med kommunen. I vår genomgång med kommunen framkom det att bokföringsorders i många fall registreras i ekonomisystemet utan att verifierande underlag finns i pappersform eller digital form. En granskning av detta kommer att ske senare under hösten i samband med granskning av kommunens interna processer och rutiner.

5.3. Kassa och bank

Per 2018-08-31 uppgår posten Kassa och bank till 129 mkr. Det har i delårsbokslutet inte varit möjligt att göra en avstämning mellan huvudbok och engagemangsbesked från bank trots rutinmässiga avstämnings av samtliga bankkonton mot bankkontoutdrag. Anledningen till detta är engagemangsspecifikationen kommunen får från banken ingår i ett "valutatoppkonto", vilket i sin tur består av en mängd underkonton som tillhör kommunens koncernbolag. Kommunen har vidtagit åtgärder och påbörjat en utredning av samtliga underkonton tillhörandes "valutatoppkontot". Vid denna utredning har ett räntekonto återfunnits där någon avstämning eller bokföring gentemot kommunens huvudbok ej har skett. Vi ser positivt på de åtgärder som vidtagits och kan konstatera att kommunen kommit långt i det arbete som initierades efter vår ursprungliga iakttagelse. Framgent bedömer vi att det finns förbättringspotential kopplat till avstämningsarna av balansposten kassa och bank.

Rekommendation:

- Vi rekommenderar att kommunen utökar sin rutin kring avstämning av kassa och bank med tillägg av avstämning mot engagemangsbesked.

5.4. Materiella anläggningstillgångar

Per 31 augusti 2018 redovisar kommunen 2 362 mkr i materiella anläggningstillgångar. Av dessa uppgår pågående investeringar till 699 mkr jämfört med 610 mkr vid årsskiftet. Kommunens investeringsprognos är omfattande då det finns behov av återinvesteringar i kommunens nuvarande anläggningstillgångar samt nya planerade investeringar i form av byggnationer, markköp och exploateringsprojekt.

I vår granskning av kommunens materiella anläggningstillgångar vid delåret uppmärksammade vi att ingående balans för materiella anläggningstillgångar inte stämmer med anläggningsregistret. Anledningen till detta är att balansen för en pågående nyanläggning justeras när projektet är färdigställt och balansen "flyttas" till en färdig tillgång.

Rekommendation:

- För att få en tillfredställande kontroll och överblick över kommunens anläggningstillgångar rekommenderar vi att man ser över möjligheten att göra denna flytt på annat sätt än att justera ingående balansen så att anläggningsregistret stämmer med huvudboken.

5.5. Kundfordringar

Posten kundfordringar uppgår till 36 mkr per sista augusti 2018. Kommunen har som rutin att endast värdereglera fordringar som är äldre än ett år. I dagsläget uppgår posterna för osäkra kundfordringar till ca 400 tkr.

5.6. Leverantörsskulder och tvistiga leverantörsfakturor

Det har i delårsbokslutet inte varit möjligt för revisorerna att stämma av leverantörsskulderna mellan huvudbok och leverantörsreskontra då kommunens inköpssystem inte kan skapa en rapport över obetalda fakturor. Kommunen gör dock dagliga avstämningar mot huvudboken. Detta kommer att följas upp i vår granskning av intern kontroll senare under året.

Kommunen har två pågående tvister med leverantörer, det sammanlagda beloppet uppgår till 2,6 mkr, varav 0,6 mkr har tillkommit under 2018.

5.7. Rekommendationer till nästa delårsrapport

Följande rekommendationer kopplat till årets delårsrapport bör kommunen följa upp vid upprättandet av nästa års delårsrapport:

- Följande rubriker bör ha egna rader i innehållsförteckning och rapport:
 - Förkortad förvaltningsberättelse
 - Balansräkning
 - Resultaträkning
 - Vissa andra upplysningar
- Redovisningsprinciper för delårsrapporten bör framgå samt eventuellt byte av princip enligt RKR 22.
- Kommunens delårsrapport bör innehålla noter/tilläggsupplysningar i enlighet med RKR 22 Delårsrapport.
- Vi rekommenderar att kommunen i kommande delårsrapporter kompletterar enligt RKR 22 avseende helårsprognos och budget.

6. Ny kommunal bokförings- och redovisningslag

Från och med 2019 träder en ny kommunal bokförings- och redovisningslag i kraft. Denna ställer bl.a. krav på att mål för god ekonomisk hushållning ska utvärderas för bolagen med återkoppling till fullmäktige. För att detta ska vara möjligt behöver kommunerna säkerställa att målen sätts redan i budgetprocessen för 2019.

När det gäller delårsrapport för 2019 och jämförelseuppgifter för 2018 vill vi redan nu lyfta fram några viktiga aspekter utifrån lag och proposition som kommunen bör beakta.

Även om delårsrapporten främst är fråga om ett internt styrdokument anser regeringen att det bör säkerställas att delårsrapporten har ett visst grundläggande innehåll. Det bör därför enligt regeringen regleras i lag vilka delar en delårsrapport minst ska innehålla. Med hänsyn till arbetsbördan, behovet av tidig information och kostnadsaspekter för kommuner och landsting bör det dock enligt regeringen inte ställas alltför höga krav på innehållet i en delårsrapport. I den nya lagen har preciserats att en delårsrapport ska innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse.

Vår erfarenhet av delårsrapporter är att det är en stor variation i praxis vad gäller ambitionsnivå och utformning av delårsrapporter. I många kommuner är delårsrapporterna omfattande och i flera fall i nivå med en årsredovisning. Arbetet med att ta fram sådana delårsrapporter är krävande och tar mycket tid i anspråk, vilket gör att delårsrapporter ofta redovisas sent till fullmäktige, som därigenom har svårt att fatta beslut om förändringar i verksamheten i de fall väsentliga avvikelser föreligger.

Vår bedömning av regeringens skrivningar i propositionen är att fokus i arbetet med att ta fram en delårsrapport bör vara att ha en relativt sett snabb process för att ta fram den mest väsentliga informationen om ekonomi och verksamhet som underlag för fullmäktiges bedömning om hur verksamheterna ligger till i förhållande till mål och budget under ett löpande verksamhetsår. Även om den nya lagens krav i sig inte innehåller särskilt stora förändringar finns sålunda skäl för många kommuner och landsting att se över sin process för upprättande av delårsrapport. Det finns därför skäl att fundera på om rapporteringen till fullmäktige kan tidigareläggas genom ett tidigare delårsbokslut eller en snabbare process att ta fram delårsbokslutet eller givetvis en kombination av båda.

Huruvida delårsrapporten ska omfatta koncernföretagen eller inte diskuteras utifrån olika perspektiv i propositionen. I huvudsak finns två viktiga utgångspunkter. Den ena innebär att en delårsrapport inte ska innebära för omfattande arbetsbörda för kommunerna. Den andra att fullmäktige och revisorerna ska få ett tillräckligt underlag för bedömning av om det föreligger väsentliga avvikelser från budget och mål för god ekonomisk hushållning. Av propositionen framgår att regeringen anser att delårsrapporten endast behöver omfatta kommunen respektive landstinget och att delårsrapporten sålunda inte behöver innehålla en fullständig förvaltningsberättelse. Vidare anser regeringen att kommuner respektive landsting även fortsättningsvis själva ska få avgöra om de kommunala koncernföretagen ska omfattas av delårsrapporten.

I propositionen betonar regeringen samtidigt vikten av att målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning följs upp och utvärderas i förvaltningsberättelsen (i årsredovisningen) för hela den kommunala koncernen, det vill säga kommunen eller landstinget och dess kommunala koncernföretag. Regeringen lyfter också fram att delårsrapporten är ett viktigt

styrdokument som används av fullmäktige för uppföljning av målen för ekonomi och verksamhet. I samband med införandet av kravet på att delårsrapporten ska behandlas av fullmäktige påpekade regeringen vikten av att informationen i delårsrapporten tas till vara och att den leder till åtgärder om utvecklingen inte följer det som planerats. För att kunna vidta nödvändiga åtgärder är det därför, enligt regeringen, viktigt att få information så tidigt som möjligt.

Av kommunallagen framgår vidare att revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige har beslutat. Av bestämmelsen framgår att revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av delårsrapporten.

Vår bedömning utifrån ovan är att kommuner som har en väsentlig andel av sin verksamhet i koncernföretag bör upprätta sammanställda räkenskaper i den obligatoriska delårsrapporten och också göra en översiktlig bedömning av eventuella väsentliga avvikelser vad gäller mål kopplade till god ekonomisk hushållning för den kommunala koncernen som helhet.

Stockholm den 4 oktober 2018

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor

Mariam Abbasi
Revisor

